

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ДОМБРОВСЬКА Дар'я Олександрівна

УДК 658.14: 334.012.64

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
«Підвищення ефективності використання оборотних активів
малих підприємств»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____Дар'я ДОМБРОВСЬКА

Керівник роботи:
Недільська Лариса Василівна
кандидат економічних наук, доцент

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, к.е.н., доц. Вітер Світлана Анатолівна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» червня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Дар'я Олександрівна ДОМБРОВСЬКА захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«__» червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Домбровська Д. О. Підвищення ефективності використання оборотних активів малих підприємств. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, 2025.

У кваліфікаційній роботі розкрито теоретико-методичні засади формування та використання оборотних активів. Проведено оцінку стану забезпеченості оборотними активами та ефективності їх використання. Запропоновано напрями підвищення рівня ефективності оборотних активів.

Ключові слова: оборотні активи, малі підприємства, грошові кошти, дебіторська заборгованість, платоспроможність.

ABSTRACT

Dombrovska D. O. Increasing the efficiency of using current assets of small enterprises. – Qualification work as a manuscript.

Qualification work for obtaining the educational degree bachelor in the specialty 072 – Finance, Banking and Insurance. – Polissia National University, 2025.

The qualification work reveals the theoretical foundations of the formation and use of current assets. The state of provision with current assets and the efficiency of their use are assessed. The directions of increasing the level of efficiency of current assets are proposed.

Keywords: current assets, small enterprises, cash, accounts receivable, solvency.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні засади формування і використання оборотних активів підприємств	5
Розділ 2. Оцінка стану забезпеченості оборотними активами малого підприємства та ефективності їх використання	11
Розділ 3. Напрями підвищення рівня ефективності використання оборотних активів у малих підприємствах	19
Висновки	24
Список використаних джерел	26

ВСТУП

Актуальність теми. Жодна господарська діяльність організації чи компанії не може відбуватись без активів. Невід’ємним рушійним елементом функціонування будь-якого підприємства є саме оборотні активи. Підвищення ефективності використання високоліквідних активів є одним із найважливіших передумов зростання загальноекономічної ефективності виробничої діяльності та фінансової стійкості підприємств сьогодення.

Найвагоміші теоретико – методичні обґрунтування та прикладні аспекти визнання й використання оборотних активів було розглянуто у працях вітчизняних вчених та науковців: Баранюка Х.О., Бровко Л.І., Деми Д.І., Зардової Я. В., Купріна Н.М., Лопатовської О., Недільської Л. В., Ситника С. Н., Слав’юка Р.А., Смолінської С.Д., Ступницької Т.М., Тютюнника Я.В., Шубалого О. М., Юрченко А. А., та інші. Проте, виклики сьогодення вимагають детального аналізу стану та підвищення ефективності використання оборотних активів малих підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретико – методичне обґрунтування особливостей та аналіз стану забезпеченості та використання оборотних активів малих підприємств.

Завдання: розкрити теоретичні засади формування та використання оборотних активів; провести оцінку стану забезпеченості оборотними активами та ефективності їх використання; запропонувати напрями підвищення рівня ефективності оборотних активів.

Об’єктом дослідження є оборотні активи підприємств. В межах визначеного об’єкта, **предметом** дослідження буде сукупність теоретико – методичних засад і прикладних аспектів ефективного використання оборотних активів у господарській діяльності малого підприємства за матеріалами ТОВ “АПКМ”.

Методи дослідження. У процесі написання роботи використано низку наукових методів: *абстрактно – логічний* для узагальнення теоретичних гіпотез

та термінів різних науковців; *розрахунково – аналітичний* передбачає використання математичних і аналітичних моделей для аналізу даних та отримання кількісних результатів; *статистико – економічний* використовувався для виявлення зв'язків між економічними явищами; *порівняльний* дав змогу порівняти і прослідкувати тенденцію зміни статистичних та аналітичних даних; *факторний аналіз* застосовувався у визначенні та аналізі факторів, які впливають на досліджуваний показник та дозволяє виявити найбільш значущі фактори і оцінити їх вплив.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання сформованих пропозицій у процесі фінансового управління малими підприємствами.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні пропозиції щодо оцінки ефективності використання оборотних активів були висвітлені у матеріалах таких конференцій:

- Фінансові інструменти регіонального розвитку (24 жовтня 2024 року, м. Житомир, Поліський національний університет), доповідь на тему “Технологія підвищення рівня ефективності використання оборотних активів”;
- Фінансово – кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери (28 листопада 2024 року, м. Кропивницький, Центральноукраїнський національний технічний університет), доповідь на тему “Мультифакторна модель в оцінці ефективності використання оборотних активів підприємства”.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Загальний обсяг основної частини кваліфікаційної роботи становить 21 ст., робота складається із вступу трьох розділів, висновків і списку літератури (46 найменувань), ілюстрації - 7 од.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ

Будь-який бізнес починається з формування активів. Все майно, що належить підприємству зазначається у його балансі та називається активами такого підприємства. Вони, у свою чергу, формуються за рахунок власного та позичкового (залученого) капіталу. Жодна господарська діяльність організації чи компанії не може відбуватись без активів. Невід’ємним рушійним елементом функціонування будь-якого підприємства є саме оборотні активи. Згідно з НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” ”...оборотні активи- це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу...”[10]. Існує велика кількість тлумачень щодо терміну “оборотні активи”.

Можна виокремити наступні підходи в еволюції праць різних авторів щодо фінансово – економічної сутності поняття “оборотні активи”:

1. Слав’юк Р. А. зазначає, що “...оборотні активи – ресурси, які належать підприємству і які напевне буде перетворено на гроші чи використано іншим чином протягом року з дати складання балансу”... [42].

2. Автори підручника “Фінансовий менеджмент” [16] вважають, що “...оборотні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для виробництва, реалізації чи споживання протягом операційного циклу, чи протягом 12 місяців з дати балансу...” [3].

3. Ситник С. Н., Смолінська С. Д., Ясіновська І. Ф. надають наступне визначення: “...оборотні (обігові) активи – це активи підприємства, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи дванадцяти місяців із дати складання балансу підприємства...” [41].

4. Бровко Л. І., Юрченко А. А., Королькова Т. В. стверджують, що

“...оборотні активи - це активи підприємства, що використовуються підприємством протягом дванадцяти місяців або операційного циклу, якщо він є більшим, та переносять свою вартість на вартість новоствореної продукції повністю, забезпечуючи безперервний процес виробництва та реалізації продукції...” [32].

Отже, оборотні активи – це поточні активи підприємства, які використовуються не більше 12 календарних місяців та переносять свою вартість на створення продукції повністю або частково забезпечуючи постійний процес виробництва та подальшої реалізації продукції. Загальні різновиди оборотних активів наведено на рис. 1.1.

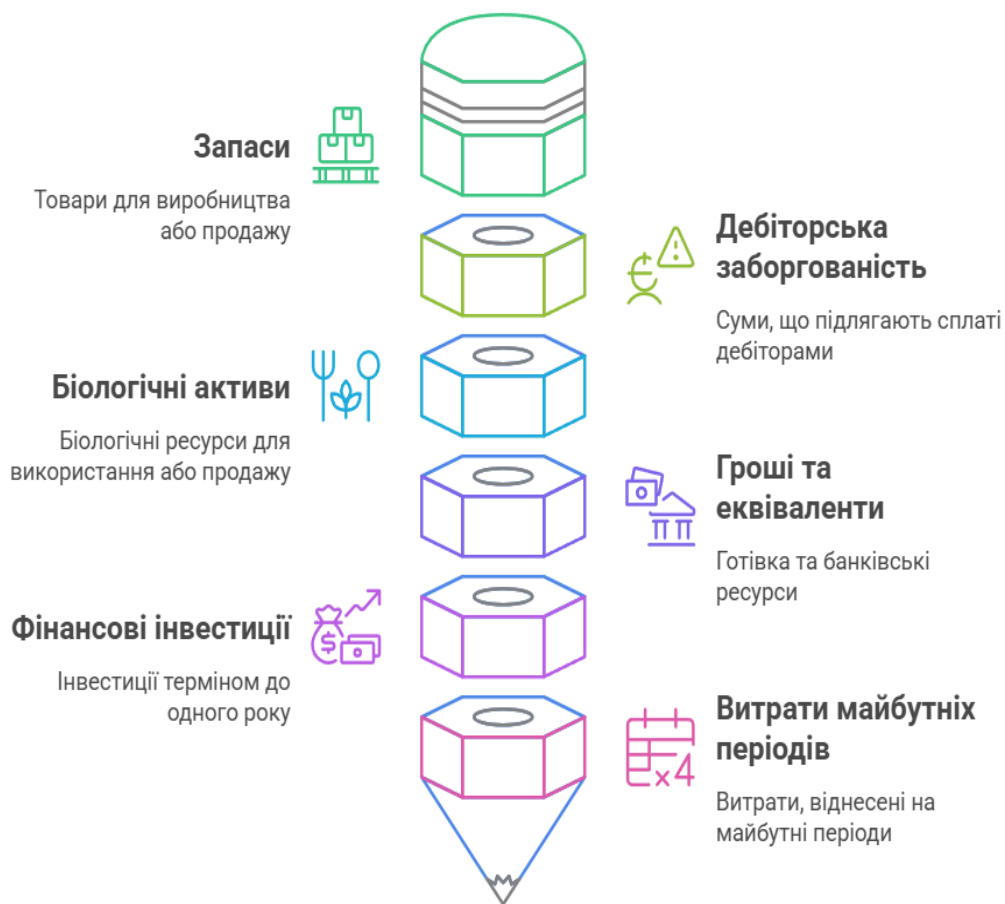

Рис. 1.1. Основні види оборотних активів підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [12].

У складі оборотних активів ключову роль відіграють запаси. Запаси – це оборотні активи, що використовуються у виробництві або утримуються підприємством для подальшої їх реалізації з метою отримання економічної

вигоди. Наприклад, до запасів можна віднести сировину, паливо, матеріали.

Іншим важливим елементом оборотних активів, який може становити їх левову частку, є дебіторська заборгованість. Будь-яке підприємство має дебіторів – це юридичні або фізичні особи, які мають різного виду заборгованість перед підприємством. Дебіторська заборгованість – це певна сума, яка повинна бути сплачена дебіторами підприємству у визначений строк за товари, роботи або послуги [39]. Прикладом такої заборгованості може бути ситуація, коли підприємство здійснило оплату, а товар від постачальника ще не надійшов.

У сільськогосподарських підприємствах можуть бути специфічні активи, зокрема - поточні біологічні активи – це оборотні активи біологічної природи, які мають цільове призначення для подальшого використання у виробництві чи продажу натуральною сировиною. Наприклад, сільськогосподарські підприємства вирощують різноматні культури на полях такі як соя, пшениця, кукурудза та інше. всі вони відносяться до біологічних активів.

Окремим елементом оборотних активів, який дає розуміння складних управлінських механізмів, слід вважати найліквідніші активи – гроші та їх еквіваленти – це грошові ресурси, якими володіє підприємство: готівка, кошти на банківських рахунках, депозити. Саме ці активи формують рівень абсолютної ліквідності підприємства і забезпечують його платоспроможність.

Поточні фінансові інвестиції – це інвестиції підприємства на строк не більше одного року. Такі активи прирівнюються до найліквідніших активів і вони теж здатні забезпечити високий рівень ліквідності та платоспроможності.

Витрати майбутніх періодів – це такий вид витрат, який може бути пов'язаний з майбутньою діяльністю підприємства, але повинен вчасно відображатись в обліку, звітності і також вважається оборотним активом.

Усі вказані складові оборотних активів підприємства варто поділяти на 2 групи – оборотні активи у сфері виробництва (запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи) та оборотні активи у сфері обігу (гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги та дебіторська заборгованість за розрахунками, витрати майбутніх періодів).

В умовах сучасного конкурентного ринкового середовища ефективне управління пов'язане з формуванням і використанням оборотних активів в операційній діяльності (виробничих циклах) розв'язує багато завдань щодо стратегічного розвитку підприємства та гарантує позитивний кінцевий результат підприємницької діяльності. Поглиблення фінансової кризи зумовлює необхідність створення інших умов на підприємстві. Постає питання про визначення напрямку розвитку політики щодо управління ліквідними активами та одночасно про вибір стратегій їх фінансування. Підвищення ефективності використання оборотних активів є одним із найважливіших передумов зростання загальноекономічної ефективності виробничої діяльності та фінансової стійкості підприємств сьогодення.

Насамперед, це спроба знайти компроміс між ризиком втрати ліквідності та операційною ефективністю. Йдеться про забезпечення платоспроможності: підтримання необхідного обсягу, збалансованої структури та прийнятної рентабельності оборотних активів.

Ключовим чинником підвищення ефективності виробничого циклу є прискорення обігу грошових потоків. Однак, на жаль, непереборні ситуації в розвитку української економіки призвели до значних негативних змін як у періоді обороту коштів великої кількості підприємств, так і в їх структурі. Як наслідок, прискорення обороту призводить в подальшому до вивільнення різноманітних ресурсів з обороту, а зменшення обороту – до залучення і використання додаткових грошей. Інакше кажучи, підприємства повинні прагнути до прискорення оборотності своїх ліквідних активів, щоб домогтись мінімального вивільнення своїх коштів.

До шляхів вирішення щодо підвищення ефективності сьогодення можна віднести запровадження економічно доцільних, обґрунтованих норм запасів, сировини, матеріалів на етапі створення виробничих запасів; використання довгострокових зв'язків між постачальниками та споживачами сировини; використання сучасного устаткування шляхом модернізації та новітніх технологій.

Для оцінки ефективності використання оборотних активів в теорії та практиці фінансової науки використовують низку показників ефективності використання оборотних активів [33, 3, 15]:

1. Віддача оборотних засобів за валовою продукцією, грн :

$$\frac{\text{Собівартість}}{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}$$

2. Віддача оборотних засобів за чистим доходом (виручкою) від реалізації продукції, грн :

$$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}$$

3. Віддача оборотних засобів за прибутком, грн :

$$\frac{\text{Прибуток}}{\text{Середньорічна вартість активів}}$$

4. Місткість оборотних засобів за валовою продукцією, грн :

$$\frac{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}{\text{Собівартість}}$$

5. Місткість оборотних засобів за чистим доходом (виручкою) від реалізації продукції, грн :

$$\frac{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}{\text{Чистий дохід}}$$

6. Місткість оборотних засобів за прибутком, грн :

$$\frac{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}{\text{Прибуток}}, [3, 15, 33].$$

Отже, оборотні активи виступають важливою складовою ресурсів будь-якого підприємства, а їх аналіз та оцінка ефективності використання дають можливість значно підвищити результативність господарювання і досягти високого рівня розвитку. Підвищення ефективності використання оборотних активів є одним із найважливіших передумов нарощення загальноекономічної ефективності виробничої діяльності та фінансової стійкості підприємств сьогодення.

Висновки до розділу 1

1. Обґрунтовано, що оборотні активи є фундаментальною складовою економічного потенціалу підприємства та визначальним чинником його ефективного функціонування в короткостроковому періоді. Вони забезпечують безперервність операційної діяльності, беруть участь у виробничому процесі та реалізації продукції, а також мають вирішальне значення для підтримання платоспроможності суб'єкта господарювання.

2. Доведено, що ефективне управління оборотними активами дозволяє не лише оптимізувати витрати, а й прискорити обіг грошових потоків, зменшити ризики втрати ліквідності та підвищити фінансову стійкість підприємства. У зв'язку з цим особливу увагу слід приділяти формуванню збалансованої політики управління активами, з урахуванням виробничої специфіки, зовнішнього економічного середовища та фінансових можливостей суб'єкта господарювання.

3. Встановлено, що для оцінювання рівня ефективності використання оборотних активів доцільно застосовувати відповідну систему аналітичних показників, зокрема показники віддачі та місткості активів. Їх динаміка дозволяє визначити тенденції у фінансово-господарській діяльності та виявити напрями для підвищення загальноекономічної ефективності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Аналіз та оцінка ефективності використання оборотних активів мають надзвичайно важливе значення у практичній діяльності підприємств. Від ефективності управління оборотними коштами залежить стабільність та конкурентоспроможність підприємства. Нині в ринковій економіці ефективне управління високоліквідними активами розглядається як багатфакторний процес, в якому необхідно враховувати вплив різних чинників – економічних, організаційних, виробничих, технологічних та інших. Особливості досліджуваних аспектів ефективності використання оборотних активів висвітлено за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю “АПКМ”. ТОВ “АПКМ” було засновано 22 вересня 2020 р. Розмір статутного капіталу при заснуванні і нині становить 600 тис. грн.

Дане підприємство має у своїй власності загальну площу сільськогосподарських угідь – 250 га, з них лісових земель – 30 га, розташоване воно в селищі Звягельського районну на північному заході Житомирської області. Це підприємство спеціалізується на двох основних напрямках виробництва: вирощування сої та міскантусу, тобто основна діяльність підприємства зосереджена у сфері сільського господарства.

Під час діяльності підприємство використовує певні оборотні активи, склад яких наведено у табл. 2.1.

З таблиці 2.1 можна зробити висновок, що вартість оборотних активів ТОВ “АПКМ” була найбільшою у 2023 р. – 4664,7 тис. грн, а найменшою у 2021 р. – 884,1 тис. грн. За досліджуваний період спостерігається тенденція до значного зростання (у 5 разів) обсягів оборотних активів. Це свідчить про розширення операційної діяльності та можливе збільшення обсягу виробництва або обігу. Запаси підприємства з кожним роком збільшувались аналогічно: у 2022 – на 1481,7 тис. грн, у 2023 р. – на 604,3 тис. грн. Це пов’язано з тим, що готова

продукція з 5,4 тис. грн у 2021 зросла у декілька разів і вже у 2022 вартість готової продукції стала 1474,7 тис. грн у 2023 трохи знизилась до 1351,5 тис. грн., але вже у 2024 стрімко знизилась до 291,2 тис. грн, що може вказувати на підвищення виробничих потужностей або зміну стратегії запасів.

Таблиця 2.1

Склад оборотних активів ТОВ “АПКМ”, тис. грн

Структура	2021	2022	2023	2024	Зміна
Оборотні активи:	884,1	3141,2	4664,7	3171,3	2287,2
Запаси:	389,9	1871,6	2475,9	2219,7	1829,8
-готова продукція	5,4	1474,7	1351,5	291,2	285,8
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-	593,6	411,1	233,3	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	219,9	201,5	199,2	5,5	-214,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	267,7	452	1500,2	675,2	407,5
Гроші та їх еквіваленти	6,6	20,8	78,3	1,1	-5,5
Інші оборотні активи	-	1,7	-	36,5	-

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ “АПКМ”

У 2021 р. дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги була відсутня, однак протягом наступних років дебіторська заборгованість становила б 7-12% усіх оборотних активів: у 2022 р. вона становила – 593,6 тис. грн, а у 2024 – зменшилась до 233,3 тис. грн. Така ситуація підкреслює розширення клієнтської бази та збільшення обсягів виконаних поставок. Інша поточна дебіторська заборгованість теж дуже стрімко зросла: з 267,7 тис. грн у 2021, до 1500,2 тис. грн у 2023 р., але знизилась у 2024 до 675,2 тис. грн. Залишки грошових коштів та їх еквівалентів мали аналогічну тенденцію: зростання з 6,6 тис. грн у 2021 р. до 78,3 тис. грн у 2023 р. , але у 2024 р. скоротились до 1,1 тис. грн.

У підсумку, ці зміни свідчать про ефективне управління оборотними активами та можуть вказувати на стратегічні зміни в управлінні ресурсами підприємства, а також на зростаючу ефективність операційної та фінансової діяльності.

Проаналізувавши детально структуру оборотних активів ТОВ “АПКМ” можна здійснити аналіз показників ділової активності підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Показники ділової активності ТОВ “АПКМ”

Показник	2021	2022	2023	2024	Зміна
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,38	0,30	0,53	0,82	0,44
Тривалість обороту оборотних активів, дні	949	1186	673	441	-507
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	0,74	0,44	0,76	0,74	0
Тривалість обороту виробничих запасів, дні	485	818	471	484	-1,05
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,38	0,23	0,32	0,35	-0,02
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні	957	1593	1139	1016	58
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	6,71	1,59	4,16	4,31	-2,39
Тривалість обороту власного капіталу, дні	53,67	226,51	86,59	83,44	29,78

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ “АПКМ”

З таблиці 2.2 спостерігається наступна ситуація: коефіцієнт оборотності оборотних активів зріс з 0,38 у 2021 р. до 0,82 у 2024 р. Це свідчить про підвищення ефективності використання оборотних активів, оскільки підприємство швидше перетворює свої активи в грошові кошти. Тривалість обороту оборотних активів значно скоротилась до 441 дні у 2024 р. (у 2,1 рази від 2021 р.), що свідчить про пришвидшення циклу обороту активів. Зміна у 508 днів є позитивною, оскільки вказує на підвищення ефективності управління оборотними активами.

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів демонструє постійну нестабільність, де найбільш кризовим виявився 2022 р., тоді як решта років мали критично низький рівень. Тривалість обороту виробничих запасів у 2022р., коли значення коефіцієнту було низьким, мала найбільше значення – 818 днів. Але у 2021 - 2024 рр. було досягнуто стабільних значень – 486,471 та 484 днів.

Окремим показником ефективності формування оборотних активів є коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, яка може використовуватись для формування запасів і незавершеного виробництва. Так, впродовж 2021-2024 рр. коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості відображає також відносно однакове значення у 0,35 к.п. крім 2022 р. (0,23 к.п.) Як висновок, відбулось деяке збільшення часу, протягом якого підприємство

погашає свої зобов'язання перед кредиторами. Тривалість обороту кредиторської заборгованості зменшилась з 1593 днів у 2022 до 1016 днів у 2024р. Це позитивна зміна але надзвичайно критична для підприємства, оскільки свідчить про пришвидшення оплати заборгованостей підприємства але в досить тривалі терміни.

Зазвичай власний капітал не використовується для фінансування оборотних активів, однак низькі значення оборотності кредиторської заборгованості можуть свідчити про те, що для фінансування оборотних активів використовують власний капітал підприємства. Так, коефіцієнт оборотності власного капіталу значно впав з 6,71 к.п. у 2021 р. до 1,59 к.п. у 2022 р., однак у 2024 р. піднявся, але не досяг рівня 2021 р. Це може вказувати на те, що підприємство почало менш інтенсивно використовувати власний капітал для збільшення доходів, що також може вказувати на збільшення боргового фінансування або зниження прибутковості. Тривалість обороту власного капіталу зросла на 30 днів, що свідчить про менш ефективне використання власного капіталу або зниження рентабельності підприємства.

Таким чином, потрібно вказати, що ефективність управління оборотними активами ТОВ “АПКМ” залишається стабільною за винятком 2022 р., що видно з динаміки коефіцієнтів оборотності та скорочення тривалості обігу. Підприємство надзвичайно повільно здійснює розрахунки з кредиторами, але загалом скорочує час, що необхідний для погашення цієї заборгованості. Оборотність власного капіталу зменшується, що вказує на залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Наступний етап є найважливішим – аналіз ефективності використання оборотних активів (табл. 2.3)

За наведеними у таблиці 2.3 показниками видно, що віддача оборотних активів за валовою продукцією у 2024 р. зменшилось, але не критично, що свідчить про підвищення ефективності використання оборотних активів для виробництва валової продукції. У порівнянні з 2021 р. показник зменшився на 0,022 п., що може вказувати на підтримання стабільності.

Таблиця 2.3

Ефективність використання оборотних активів ТОВ “АПКМ”

Показник	Період				Зміна показника
	2021	2022	2023	2024	+/-
Віддача оборотних активів за валовою продукцією	0,64	0,41	0,48	0,42	-0,22
Віддача оборотних активів за чистим доходом (виручкою) від реалізації продукції	0,74	0,47	0,64	0,66	-0,08
Віддача оборотних активів за прибутком	-0,15	-0,09	0,05	0,01	0,16
Місткість оборотних активів за валовою продукцією	1,57	2,44	2,06	2,38	0,80
Місткість оборотних активів за чистим доходом (виручкою) від реалізації продукції	1,35	2,11	1,56	1,51	0,16
Місткість оборотних активів за прибутком	-6,49	-10,89	21,22	137,96	144,45

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ “АПКМ”

Показник віддачі оборотних активів за чистим доходом (виручкою) від реалізації продукції зменшився з 0,74 у 2021р. до 0,66 у 2024 р., що свідчить про зниження ефективності перетворення оборотних активів на виручку від реалізації продукції на 11%.

Віддача оборотних активів за прибутком у 2021 та 2022 рр. мала негативне значення (- 0,15), оскільки мала місце збитковість підприємства в цей період. У 2024 р. показник становив 0,05 і був найбільшим, але у 2024 р. скоротився до 0,01, що вказує на погіршення фінансових результатів підприємства, адже оборотні активи не генерують прибуток.

Показник місткості оборотних засобів за валовою продукцією, який показує скільки оборотних активів потрібно для виробництва валової продукції, зріс з 1,57 у 2021 р. до 2,38 у 2024 р.(+0,80 к.п.). Це свідчить про збільшення вартості активів, необхідних для виробництва одиниці продукції через зростання витрат на виробництво або збільшення вартості самих активів.

Місткість оборотних засобів за чистим доходом (виручкою) зросла з 1,35 к.п. у 2021 р. до 1,51 к.п. у 2024 р. Оскільки, показник зріс на 0,16 к.п. – це може свідчити про деяке збільшення потреби в оборотних активах для отримання виручки, що вказує на зростання витрат на реалізацію або зниження ефективності продажів.

Показник місткості оборотних засобів за прибутком характерно у 2021 і 2022 рр. був від'ємним, але надалі зріс до 137,96 у 2024 р. Хоча значення стало позитивним, що є ознакою покращення, таке різке збільшення може також вказувати на високі витрати підприємства або зниження прибутковості відносно вартості оборотних активів.

Мультифакторна модель оцінки ефективності використання оборотних активів за коефіцієнтом оборотності дала змогу поетапно оцінити кількісний вплив кожного із виділених чинників (зміни величини чистого доходу, собівартості, активів, оборотних активів) на результативний показник. Такі мультифакторні моделі дозволяють виявити найбільш значущі фактори змін, відтак, удосконалити та забезпечити ефективність управлінських стратегій, що в свою чергу сприяє сталому розвитку суб'єктів господарювання [12].

Використовуючи мультифакторну модель оцінки ефективності використання оборотних активів за коефіцієнтом оборотності [10, 12], можемо поетапно оцінити кількісний вплив кожного із виділених чинників на результативний показник (коефіцієнт оборотності оборотних активів).

$$K_{об} = \frac{ЧД}{ОбА} = \frac{ЧД}{СВ} \times \frac{СВ}{А} \times \frac{А}{ОбА}$$

1. Визначимо зміну коефіцієнта оборотності в результаті зміни величини чистого доходу:

$$\Delta K_{об} ЧД = \frac{ЧДк - ЧДп}{СВп} \times \frac{СВп}{Ап} \times \frac{Ап}{ОбАп}$$

2. Визначимо зміну коефіцієнта оборотності в результаті зміни собівартості:

$$\Delta K_{об} СВ = \frac{ЧДк}{СВк - СВп} \times \frac{СВк - СВп}{Ап} \times \frac{Ап}{ОбАп}$$

3. Визначимо зміну коефіцієнта оборотності в результаті зміни величини активів:

$$\Delta K_{об} А = \frac{ЧДк}{СВк} \times \frac{СВк}{Ак - Ап} \times \frac{Ак - Ап}{ОбАп}$$

4. Визначимо зміну коефіцієнта оборотності в результаті зміни величини оборотних активів:

$$\Delta K_{об\ ОбА} = \frac{ЧДк}{СВк} \times \frac{СВк}{Ак} \times \frac{Ак}{ОбАк - ОбАп}$$

Для наочності застосування методики, результати факторного аналізу коефіцієнту оборотності оборотних активів підприємства узагальнюються в таблиці, після якої проводиться їх аналіз. Для прикладу, результати мультифакторного аналізу рівня оборотності оборотних активів ТОВ «АПКМ» відображено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

**Факторний аналіз коефіцієнту оборотності оборотних активів
сільськогосподарського підприємства ТОВ «АПКМ»**

Показник	Значення	
	2022 р.	2023 р.
Зміна коефіцієнту оборотності в результаті зміни величини чистого доходу	0,72	0,49
Зміна коефіцієнту оборотності в результаті зміни собівартості	1,09	0,78
Зміна коефіцієнту оборотності в результаті зміни величини активів	1,09	0,79
Зміна коефіцієнту оборотності в результаті зміни величини оборотних активів	0,43	1,64
Загальна зміна коефіцієнту оборотності оборотних активів	-0,08	0,23

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності підприємства.

За результатами розрахунків можна стверджувати, що найбільші зміни коефіцієнта оборотності оборотних активів у 2022 р. зумовлені зростанням собівартості (на 1,09 к.п.) та нарощенням обсягів активів підприємства (на 1,09 к.п.), найменший вплив спричинили зміни величини оборотних активів (на 0,43 к.п.). У 2023 р. зміну коефіцієнту оборотності спричинено збільшенням величини оборотних активів (на 1,64 к.п.), а найменше вплинуло зростання чистого доходу (на 0,49 к.п.). Загальні зміни коефіцієнту оборотності (зниження у 2022 р. та нарощення у 2023 р.) сприяли покращенню загального рівня ділової активності підприємства.

Отже, при проведенні факторного аналізу було встановлено, що зміна величини оборотних активів є найбільш чутливим фактором, що визначив динаміку коефіцієнта оборотності.

Висновки до розділу 2

1. Здійснено аналіз стану забезпеченості оборотними активами ТОВ «АПКМ», який показав, що за період 2021–2024 рр. відбулося значне зростання вартості оборотних активів підприємства — у 5 разів, що свідчить про розширення операційної діяльності і нарощування обсягів виробництва. Виявлено, що структура оборотних активів характеризується домінуванням запасів, зокрема готової продукції, що також відображає особливості сільськогосподарського виробництва. Динаміка показників ділової активності вказує на поступове підвищення ефективності використання оборотних активів: коефіцієнт оборотності зріс із 0,38 до 0,82, а тривалість обороту скоротилася більш ніж удвічі, що свідчить про прискорення обороту ресурсів підприємства. Однак тривалість обороту кредиторської заборгованості залишається високою, що свідчить про повільність розрахунків з постачальниками і потребує уваги з боку менеджменту.

2. Досліджено рівень ефективності використання оборотних активів за віддачею за різними показниками, що відобразило неоднозначний стан: незважаючи на зростання оборотності, віддача оборотних активів за валовою продукцією та виручкою від реалізації зазнала незначного зниження, а віддача за прибутком залишалася низькою з тенденцією до погіршення у 2024 р., що свідчить про проблеми з рентабельністю підприємства. У результаті, факторний аналіз підтвердив, що основним чинником впливу на зміни коефіцієнта оборотності оборотних активів є величина самих оборотних активів, що вимагає більш ретельного контролю за їх формуванням і використанням.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Будь-який бізнес залежить від рівня ефективного використання майна. Особливого значення у формуванні ділової активності, підтриманні ліквідності та платоспроможності підприємства набувають оборотні активи підприємства, які не лише забезпечують безперервний цикл виробництва, а й здатні суттєво підвищити прибутковість. Особливості формування та використання оборотних активів вітчизняних підприємств зумовлюють потребу у конкретизації окремих етапів технології підвищення ефективності їх використання (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Етапи підвищення ефективності оборотних активів ТОВ “АІШКАМ”

№	Назва етапу	Зміст етапу
1.	Аналіз поточної ситуації	1. Провести детальний аналіз показників оборотності та ефективності, виявлення основних проблем та загроз
2.	Оптимізація управління оборотними активами	1. Запровадити систему ефективного управління запасами (Just- In- Time) 2. Провести більш детальний аналіз дебіторської заборгованості, переглянути умови з покупцями 3. Збільшення чистого прибутку та виручки
3.	Підвищити ефективність залучення та використання капіталу	1. Оптимізація структури капіталу 2. Реструктуризація боргів 3. Перегляд діючих кредитних договорів за строками 4. Більш детальний аналіз кредиторської заборгованості, переглянути умови з постачальниками
4.	Підвищення чистого доходу від реалізації та зменшення витрат	1. Розширення ринків збуту 2. Диверсифікація виробництва 3. Розширення обслуговуючих виробництв 4. Оптимізація витрат
6.	Ретельний контроль і моніторинг рівня показників	1. Автоматизація процесу моніторингу 2. Регулярний контроль за ключовими показниками 3. Моніторинг ключових показників
7.	Довгострокові заходи	1. Модернізація виробничих процесів 2. Підвищення кваліфікації кадрів 3. Заходи інноваційного оновлення

Джерело: власні дослідження.

Встановлення факту критичного стану низки фінансових показників (коефіцієнту оборотності та тривалості кредиторської заборгованості) діяльності досліджуваного підприємства, зумовлює необхідність впровадження першого

етапу технології підвищення ефективності використання оборотних активів вітчизняних підприємств - виявлення основних проблем та загроз і детального аналізу показників оборотності та ефективності.

Другий етап - оптимізація управління оборотними активами – охоплює процедуру запровадження та підтримки системи ефективного управління запасами Just-In-Time. Така система полягає у тому, що сировина або матеріали постачаються на виробництво саме у той момент, коли у них є потреба. Це дозволить зменшити витрати на зберігання та досягнути мінімального обсягу оборотних активів потрібних для виробничих циклів.

У цьому контексті можливою пропозицією також може бути скорочення або категоричне призупинення співпраці з постачальниками в не вигідних умовах для підприємства та зосередження на постачальниках, які пропонують більш вигідні засади або перегляд умов договорів. Також підвищення рівня ліквідності для підприємства дозволить йому швидше відповідати за своїми зобов'язаннями. Це можна досягти або через збільшення чистого доходу від виручки, або через залучення додаткових джерел фінансування.

Ефективність використання оборотних активів для отримання чистого доходу (виручки) теж має вагоме значення, тому варто оптимізувати виробничі процеси для знаходження економічно обґрунтованого рівня собівартості при якому відбудеться її зменшення.

Наступний етап - підвищення ефективності залучення та використання капіталу – передбачає, передусім, оптимізацію структури капіталу, що можна досягнути, якщо провести аналіз усіх джерел фінансування, щоб уникнути перенавантаження боргів, яке все існує на підприємстві. Показник оборотності та тривалості власного капіталу також потребує особливої уваги та формування можливих пропозицій для покращення. У процесі цього етапу варто переглянути співвідношення власного та залученого капіталу, адже підприємство може мати значні проблеми з рівнем оборотності кредиторської заборгованості. У результаті, варто провести переговори з постачальниками про зміни умов оплати товарів, зниження термінів виплат.

Четвертий етап полягає у розробці підходів щодо підвищення чистого доходу від реалізації та зменшення витрат. Тут важливим аспектом є підвищення рентабельності, що може бути досягнуто завдяки збільшенню обсягу продажів, еквівалентному зниженню витрат та підвищенню якості продукції. У ході цього етапу потрібно спробувати шукати нові канали збуту продукції та укладати нові контракти з потенційними покупцями. Також варто оптимізувати виробничі витрати, впроваджуючи нові технології та процеси, що дозволить знизити операційні витрати. Також варто розглянути можливість інвестування в маркетинг і рекламу для просування свого бізнесу через соціальні мережі. Важливою є об'єктивна оцінка конкурентів і можливостей ринку для поступового обґрунтованого підвищення цін на продукцію.

Під час реалізації наступного етапу варто впроваджувати процедури щоквартального або щомісячного моніторингу та аналізу ключових показників (презентація різноманітних звітів, діаграм та подальше їх обговорення).

На останньому етапі відбувається впровадження довгострокових заходів, націлених на сталий розвиток підприємства. Так, за підсумками здійснених процедур усієї технології підвищення ефективності використання оборотних активів підприємств приймаються рішення про можливе інвестування в нові виробничі лінії та обладнання, інноваційні підходи чи продукти, які підвищують ефективність виробництва. В межах цього етапу неодмінно потрібно організовувати навчання для усіх працівників з акцентом на сучасні технології та заохочувати їх.

Аналіз тренду зміни оборотних активів та поточних зобов'язань за досліджуваній період є важливим інструментом оцінки фінансового становища підприємства. Він дозволяє виявити зміни в структурі оборотних ресурсів, динаміку ліквідності підприємства та ефективність управління фінансовим станом підприємства. Зважаючи на особливості функціонування ТОВ "АІПКМ" можна спрогнозувати обсяги оборотних активів та поточних зобов'язань і на майбутнє припустити рівень платоспроможності цього підприємства (рис. 3.1).

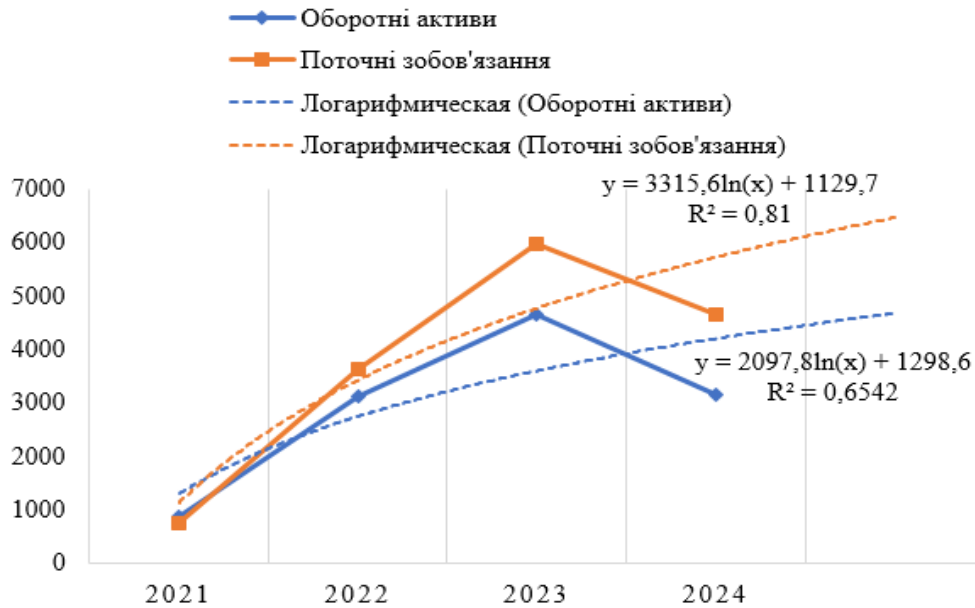

Рис. 3.1. Обсяги оборотних активів і поточних зобов'язань ТОВ "АПКМ" у 2021-2025 рр. (факт і прогноз)

Джерело: власні дослідження.

З рисунку 3.1 у оборотних активів прослідковується загальна тенденція даних до зростання як оборотних активів так і поточних зобов'язань з 2021 по 2023 р., але з різким спадом у 2024 р. Лінія тренду для обох показників базується на логарифмічній функції. Лінія тренду оборотних активів частково показує тенденцію до зростання. Поточні зобов'язання теж зростали у період з 2021 по 2023 р., а потім відбулось різке скорочення у 2024 р. Зростання саме поточних зобов'язань пов'язане із збільшенням кредиторської заборгованості по короткостроковим кредитам. В свою чергу, зростання оборотних активів пов'язане із збільшенням запасів та дебіторської заборгованості.

У 2023 – 2024 рр. спостерігається різке падіння обох показників, що може вказувати на покращення управління оборотними ресурсами (зменшення дебіторської заборгованості та запасів) та погашення частини поточних зобов'язань, або ж така ситуація може бути свідченням згорання діяльності.

Отже, для підвищення ефективності використання оборотних активів вітчизняних підприємств може бути використана технологія підвищення ефективності використання оборотних активів, що базується на послідовній

реалізації всіх її етапів. Кожен із запропонованих етапів спрямований на поліпшення управління оборотними активами, збільшення доходу, зниження витрат та зростання чистого прибутку.

Висновки до розділу 3

1. Обґрунтовано, що ефективне використання оборотних активів є ключовим фактором забезпечення стабільної діяльності підприємства, підтримання ліквідності та підвищення прибутковості.

2. Розроблено технологію підвищення ефективності використання оборотних активів, яка базується на послідовній реалізації семи етапів, що охоплюють аналіз поточної ситуації, оптимізацію управління запасами, підвищення ефективності капіталу, збільшення доходів, контроль показників та довгострокові інноваційні заходи. Впровадження системи управління запасами Just-In-Time дозволяє зменшити витрати на зберігання матеріалів, скоротити обсяги оборотних активів і підвищити ліквідність підприємства. Оптимізація структури капіталу, реструктуризація боргів та перегляд умов кредитних договорів сприяють зниженню фінансових ризиків і поліпшенню платоспроможності підприємства.

3. Побудовано тренд динаміки оборотних активів і поточних зобов'язань, який показав, що ефективне управління цими показниками має безпосередній вплив на фінансову стабільність підприємства, а прогноз на наступні роки вказує на можливість покращення платоспроможності за умови реалізації запропонованих заходів. Отже, комплексний підхід до підвищення ефективності використання оборотних активів, що включає аналіз, оптимізацію, контроль та інновації, є важливою умовою підвищення фінансової стійкості та розвитку вітчизняних підприємств.

ВИСНОВКИ

Здійснене теоретико – методичне обґрунтування особливостей та аналіз стану забезпеченості та використання оборотних активів малого підприємства дало змогу сформулювати низку висновків:

1. Обґрунтовано, що будь-який бізнес починається з формування активів. Все майно, що належить підприємству зазначається у його балансі та називається активами такого підприємства. Вони, у свою чергу, формуються з власного та позичкового (залученого) капіталу. Жодна господарська діяльність організації чи компанії не може відбуватись без активів. Оборотні активи – це поточні активи підприємства, які використовуються не більше 12 календарних місяців та переносять свою вартість на створення продукції повністю або частково забезпечуючи постійний процес виробництва та подальшої реалізації продукції.

2. Доведено, що в умовах сучасного конкурентного ринкового середовища ефективне управління пов'язане з формуванням і використанням оборотних активів в операційній діяльності (виробничих циклах) розв'язує багато завдань, пов'язаних зі стратегічним розвитком підприємства, і гарантує позитивний кінцевий результат підприємницької діяльності. Насамперед, це спроба знайти компроміс між ризиком втрати ліквідності та операційною ефективністю. Йдеться про забезпечення платоспроможності: підтримання прийнятної обсягу, рентабельності оборотних активів.

3. Досліджено прикладні аспекти використання оборотних активів малого підприємства за матеріалами фінансової звітності ТОВ “АІПКМ”. Аналіз стану забезпеченості оборотними активами підприємства та ефективності їх використання здійснено за допомогою низки різноманітних коефіцієнтів. Виявлено, що всі розраховані показники мали позитивне значення, окрім деяких, таких як коефіцієнт оборотності та тривалості кредиторської заборгованості (відповідно 0,32 оборотів і 1140 днів), коефіцієнт оборотності та тривалості власного капіталу (відповідно 4,16 оборотів і 87 днів), віддача та місткість

оборотних активів за чистим доходом, місткість оборотних засобів за валовою продукцією (2,064) та місткість оборотних активів за прибутком (21,223).

4. Здійснено факторний аналіз коефіцієнту оборотності, який дав змогу встановити, що основними чинниками змін коефіцієнта оборотності є: зміна величини чистого доходу, собівартості, загального обсягу активів та оборотних активів. Зокрема, найбільший вплив у 2022 р. справили зростання собівартості та загальної величини активів, тоді як у 2023 р. домінуючим чинником стала зміна величини оборотних активів.

5. Загальна динаміка коефіцієнта оборотності вказує на покращення показників у 2023 р. порівняно з 2022 р., що є позитивною тенденцією для підприємства. Це свідчить про більш раціональне використання оборотного капіталу та підвищення ефективності операційної діяльності.

6. Для підвищення ефективності використання оборотних активів малого підприємства запропоновано послідовну реалізацію організаційних етапів управління оборотними активами, для чого потрібна чітка стратегія та узгоджені дії усього підприємства. Кожен із запропонованих кроків спрямований та вбачає поліпшення управління оборотними активами, збільшення доходу, чистого прибутку та зниження витрат. Наголошено, що регулярний аналіз, модернізація процесів, стимулювання та навчання працівників - ключові інструменти для успішної реалізації даних етапів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Aktan, B., & Bülbül, S. (2023). The relationship between working capital management efficiency and firm profitability: Evidence from Turkish manufacturing firms. *Business and Economics Research Journal*, 14(1), 1-14.
2. Al-Najjar, B., & Hussainey, K. (2022). The impact of working capital management on firm performance: Evidence from UK listed companies. *International Journal of Finance & Economics*, 27(1), 101-115.
3. Khan, M. Y., & Tanveer, A. (2021). Impact of aggressive and conservative working capital management policies on firm profitability: Evidence from the textile sector of Pakistan. *Journal of Independent Studies and Research: Management, Social Sciences and Economics (JISR-MSSE)*, 19(1), 1-16.
4. Lazaridis, I., & Vlahvei, A. (2022). Working capital management and corporate profitability: A meta-analysis. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(4), 163.
5. Matić, B., & Sever Mališ, S. (2023). The effect of working capital management on the profitability of SMEs in the Republic of Croatia. *Economic and Business Review*, 25(1), 73-90.
6. Nguyen, T. T., & Nguyen, T. H. (2021). The impact of working capital management on the financial performance of listed companies in Vietnam. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 101-110.
7. Ачкасова А. С., Дубініна М. В. Оптимізація структури оборотних коштів підприємства як фактор підвищення його ліквідності. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 1(81). С. 17-24.
8. Баланюк І. Я., Луців О. З. Оптимізація структури оборотних активів як фактор підвищення фінансової стійкості підприємства. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2021. Вип. 26. С. 115-121.
9. Бондар Н. М., Білик М. Д. Управління ризиками оборотних активів підприємства. *Проблеми теорії та практики управління*. 2023. № 1. С. 55-62.

10. Бровко Л. І. Фінансове забезпечення формування оборотних активів сільськогосподарського підприємства *Серія: Економіка та держава. Вип. 1.* 2022. С. 88-92
11. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державне регулювання фінансового ринку України: підручник. Київ : Знання, 2024. 447 с.
12. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Львів : “ГАЛИЧ–ПРЕС”, 2017. 236 с.
13. Герасименко Н. В. Аналіз ефективності управління запасами на малих підприємствах. *Вісник Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. Серія «Економіка та управління».* 2023. № 1(105). С. 55-60.
14. Глущенко О. В., Коваленко О. М. Аналіз впливу галузевої специфіки на управління оборотними активами малих підприємств. *Економіка та регіон.* 2022. № 2(85). С. 35-41.
15. Грищенко О. В. Аналіз ефективності використання оборотних коштів підприємства. *Вісник економіки.* 2023. № 2(28). С. 101-105.
16. Дема Д. І., Дорохова Л.М, Віленчук О. М., Куровська Н. О., Недільська Л. В. Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 320 с.
17. Дергачова В. В., Ткаченко Є. В. Управління дебіторською заборгованістю як елемент ефективного використання оборотних активів. *Фінансові ринки і технології.* 2022. № 1(20). С. 35-42.
18. Дзюбенко О. В. Фінансовий аналіз: практикум. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 304 с.
19. Дмитришин Л. І., Гнатів О. С. Інноваційні підходи до управління оборотними активами підприємства. *Фінанси, облік і аудит.* 2024. № 1(33). С. 42-49.
20. Домбровська Д. О. Мультифакторна модель в оцінці ефективності використання оборотних активів підприємства *Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 28 лист. 2024 р., Центральноукраїн. нац. техн. ун-т.*

Кропивницький : ЦНТУ, 2024. С 60-61.

21. Домбровська Д. О. Технологія підвищення рівня ефективності використання оборотних активів. *Фінансові інструменти регіонального розвитку : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з нагоди 30-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту*, 24 жовтня 2024 р. Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 160-162.
22. Євдокимова Н. М., Макаренко М. В. Оптимізація запасів як інструмент підвищення ефективності оборотних активів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 56-60.
23. Жук В. М., Коваленко Н. В. Управління дебіторською заборгованістю малого підприємства: теоретичні та практичні аспекти. *Економічний простір*. 2021. № 167. С. 67-72.
24. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансовий словник. 6-те вид., перероб. І доп. Львів : Видавництво «Центр Європи», 2023. 688 с.
25. Зардова Я. В. Науково – методичні підходи до специфіки класифікації оборотних активів підприємств. *Економічна наука*. 2021. С. 100 – 106
26. Іванов С. В., Петренко С. М. Сучасні методи оцінки ефективності управління оборотними активами. *Проблеми економіки*. 2022. № 4. С. 112-118.
27. Карпенко М. В., Лисенко Ю. В. Вплив облікової політики на управління оборотними активами підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2022. № 3-4. С. 45-51.
28. Коваленко В. В. Управління грошовими потоками як фактор ефективного використання оборотних активів підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 3(65). С. 125-130.
29. Колодізєв О. М., Азізова К. М. Управління оборотними активами промислових підприємств: сучасні підходи. *Серія: Економіка та суспільство*. Вип.23 2021
30. Костирко Р. О., Подзвінська О. В. Інструменти оптимізації оборотних активів малих підприємств. *Інноваційна економіка*. 2023. № 1(103). С. 105-111.
31. Крисак В. П., Луців Б. Л. Фінансовий аналіз: навч. Посібник. Львів :

Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022. 312 с.

32. Купріна Н. М., Ступницька Т. М., Антонюк О. П., Величко О. М. Сучасні аспекти фінансового аналізу оборотних активів підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2021. Т. 13. Вип. 3. С. 46-55
33. Лопатовська О., Нікольчук Ю., Бондарук С. Особливості фінансового аналізу оборотних активів підприємства. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. Том 338 №1. С. 457-464.
34. Мазур О. Є. Фінансовий менеджмент: опорний конспект лекцій. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 180 с.
35. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: навч. Посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 472 с.
36. Мельник Л. Г., Менчинська Н. В. Економіка підприємства: підручник. Київ : Алерта, 2021. 494 с.
37. Мороз О. В. Фактори впливу на ефективність використання оборотних активів малих підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Економіка». 2023. № 1(57). С. 155-159.
38. Нагаєва Г. О. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних активів у сільському господарстві. *Актуальні проблеми інноваційної економіки №1*. 2020. С. 22-27
39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Мінфін України; Наказ, Положення від 08.10.1999 №237 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення 27.02.2024)
40. Савчук В. П. Фінансовий аналіз діяльності підприємства: навч.-практ. Посібник. Київ : Знання, 2021. 663 с.
41. Ситник С. Н., Смолінська С. Д., Ясіновська І. Ф. Фінанси підприємств: навчальний посібник, за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
42. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Луцьк : Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 460с
43. Стратійчук В. М. Вдосконалення класифікації оборотних активів як

об'єкта стратегічного управління. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 22. 2022. С. 565 – 569.

44. Тютюнник Я. В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. *Економіка та держава №4*. 2021. С.157 – 162.

45. Федорова І. В. Підвищення ефективності використання оборотних коштів шляхом впровадження сучасних інформаційних технологій. *Економіка та управління підприємствами*. 2022. № 8. С. 132-137.

46. Шевчук В. Я., Крамаренко Г. А. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ : Кондор, 2022. 548 с.